



Empowering Teachers
for Automatic Recognition
ETAR project

Koolitusmudel õpetajatele pikaajalise õpirände ajal omandatud üdpädevuste hindamiseks



Kaasrahastanud
Euroopa Liit



Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Rahastatud Euroopa Liidu poolt. Avaldatud seisukohad ja arvamused on ainult autori(te) omad ega pruugi kajastada Euroopa Liidu või Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusameti (EACEA) seisukohti ja arvamusi. Euroopa Liit ega EACEA nende eest ei vastuta.

© European Federation for Intercultural Learning, 2024

Kaanepilt © ThisisEngineeringi poolt Unsplashist

Toimetanud:

Margit Timakov - Eesti Õpetajate Liit (EOL), Izabela Jurczik-Arnoldi ja Mattia Baiutt originaalversiooni „Pikaajalises individuaalses õpilaste õpirändes välja töötatud pedagoogide läbivate pädevuste hindamise koolitusmudel“ (2021) alusel.

Koolitusmudel õpetajatele pikaajalise õpirände ajal omandatud üldpädevuste hindamiseks

I. Sissejuhatus	4
II. Mõistete raamistik	5
III. Kavandatud õpiväljundid	8
IV. Pakutud üldmetoodika	9
V. Programmi ülesehitus	11
1. Pikaajalise individuaalse õpirände kontekst ja väärtus koolihariduse rahvusvahelistumise protsessis	12
1.1. Koolihariduse rahvusvahelistumine	14
1.2. Pikaajalise individuaalse õpirände alustalad	17
2. Pikaajalise individuaalse õpirändega seotud õpiväljundid ja üldpädevused	21
2.1. Pädevused ja üldpädevused	23
2.2. Pikaajalise individuaalse õpirände õpiväljundid - fookus kultuuridevahelisel pädevusel	27
2.3. Õppeleping kui vahend pikaajalises individuaalses õpirändes arendatavate pädevuste raamistamiseks	30
3. Pikaajalises õpirändes kujundatud üldpädevuste hindamine	32
3.1. Hindamise taust ja põhimõtted	33
3.2. Pikaajalises individuaalses õpirändes arendatud üldpädevuste hindamine	37
VI. Juhised rakendamiseks, hindamiseks ja arvestamiseks	40
1. Rakendamine	40
2. Osalejate õpitulemuste hindamine	40
3. Koolitusprogrammi hindamine	41
VII. Soovitatud kirjandus	42
VIII. Lisad	46

I. Sissejuhatus

Koolitusmudel on disainitud ette valmistama ja toetama koole edendama automaatset õpilase pikaajalise individuaalse õpirände perioodi tunnustamist¹. Automaatne tunnustamine tugineb põhimõttel, et saatva ja võõrustaja riigi õppekavad on üldjoontes sarnased ja et rände õpiväljundid ei ole ainult ainepõhised, vaid sisaldavad endas erinevaid üldpädevusi, mis jäävad tihti kahe silma vahele. Kuigi ainepõhised pädevused võivad olla spetsiifilised vastavalt iga riigi kontekstile, siis õpirände ajal üldpädevuste arendamist saab hinnata hoolimata erinevustele riiklikes õppekavades.

Seega, see koolitusmudel keskendub üldpädevustele² ja nende hindamisele. Kindel rõhk on kultuuridevaheliste pädevuste hindamisel õpiväljundina, mis on spetsiifiline just pikaajalisele individuaalsele õpirändele. Koolituse ajal arendavad õpetajad enda pädevust luua õpiväljundeid erinevaid pädevusi silmas pidades ja see aitab neil leida õppekavade vahelisi sarnasusi.

Otsesed antud mudeli **kasutajad** on riiklikul või piirkondlikul tasemel **tegevõpetajate koolitajad**, (nt riiklikud asjatundjad, assotsiatsioonid, koolitusasutused) kes kohandavad mudelit vastavalt enda kontekstile. **Sihtgrupiks** on **tegevõpetajad**, koolijuhid ja koolipersonal, kes on kaasatud rahvusvahelise individuaalse õpirände ajal arendatud pädevuste hindamise ja tunnustamisesse.

Koolituse soovitatud pikkus on ligikaudu 12 tundi, kui seda viiakse läbi kohapeal või ligikaudu 9 tundi kui seda korraldatakse kaug- või kombineeritud (läbi interneti + kohapeal) õppevormis.

Eesti olude jaoks ei ole koolitusmudel hetkel veel lõplikult kohandatud, kuna projekti käigus ei õnnestunud esimese ringi koolituse järgselt saadud tagasisidet, soovitusi ning koolitajate endi analüüsist tulenevaid parandusettepanekuid ellu viia, kuna teise aasta koolitusringiks ei õnnestunud huvilistest koolitusgruppide kokku saada. Kuna hetkel on Eestis käimas mitmeid haridusreformi, mis koolide ja õpetajate esmase tähelepanu ja töötaja hõivab, siis õpirände toetamine on küll kasvavalt oluline teema rahvusvahelistumist toetavate koolide jaoks, ent mitte prioriteet. Sellest tulenevalt oleme kaalumas erinevaid paindlikke lahendusi, mida tutvustame põhjalikumalt Pakutud üldmetoodika alajaotuses.

Selle asemel, et välja arendada uusi vahendeid, toetub mudel juba olemasolevatele ressursidele ja nendele, mis on juba kasutuses ja testitud individuaalse õpirände jaoks. Mudeli peamine alus on Itaalias Fondazione Intercultura ja Intercultura assotsiatsiooni välja töötatud ja esitatud õpetajakoolituse kursus.

Allpool välja toodud mõistete raamistik põhineb kursuse ettevalmistamisel tehtud kirjanduse ülevaatel (vt. peatükk VII. Viited).

¹ Council of the European Union, Council Recommendation of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and upper secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad, OJ C 444, 10.12.2018.

² Palun pange tähele, et mõiste "üldpädevused" (selgitatud hiljem selles dokumendis) võib olla erinevates riiklikes kontekstides kasutusel erinevatel viisidel, samuti on see seotud mõistetega "kultuurideüleline", "ülekanav" jne.

II. Mõistete raamistik

1. Selles mudelis tähendab **õpiränne** “hulka **hariduslikke programme**, mis pakuvad ajutist rahvusvahelist füüsilist rännet ühele või mitmele õpilasele³. Ülioluline osa sellest tähendusest on see, et õpirändel on selge hariduslik eesmärk.
Individaalne pikaajaline õpiränne on hariduslik programm 14-18-aastastele, mis võib kesta 2 kuust kuni terve kooliaastani. Programm:
 - on mõeldud individuaalsetele kooliõpilastele (õpilaste grupi asemel);
 - on organiseeritud ükskõik millise pakkuja poolt (avaliku, mittetulundusliku või äri sektori pakkujad);
 - näeb ette kohalikus koolis käimist välismaal, tavaliselt võõrustajamaa keeles (ja mitte ainult keelekursusel käimist);
 - näeb ette elamistingimuste organiseerimist (võõrustajapere, internaatkool, hostel, jne.).

Sellele lisaks on individuaalse õpirände programmid ajutised ja õpilased naasevad oma koduriiki ametliku vahetuse lõpus.

2. **Õpiväljundid** on midagi, mida õppijad teavad ja on valmis esitama enda õppimise tulemusena. Neid võib sõnastada üldpädevustena või kui nende pädevuste valitud osadena.
Õpilastelt, kes osalevad individuaalse pikaajalise õpirände programmides, oodatakse, et nad arendavad hulgaliselt erinevaid pädevusi, sealhulgas **ainepõhised pädevused** (nt matemaatiline pädevus) ja **üldpädevused** (nt “kriitiline mõtlemine, probleemilahendus, tiimitöö, suhtlemis- ja läbirääkimisoskused, analüütilised oskused, loovus ja kultuuridevahelised oskused”⁴), mis on omavahel põimitud. Haridusliku kirjanduse järgi on üks peamisi eeldatavaid **õpirändele spetsiifilisi õpiväljundeid** nõndanimetatud kultuuridevaheline pädevus.
3. Euroopa elukestva õppe võtmepädevuste raamistik 2018 (EL võtmepädevused), defineerib **pädevust** kui “kombinatsiooni teadmistest, oskustest ja suhtumistest.”⁵ Tähtis on märkida, et kõik need kolm elementi on hädavajalikud, et panna õppimine praktikasse ja seda erinevates kontekstides rakendada.

³ Baiutti, M., ‘Developing and Assessing Intercultural Competence during a Mobility Programme for Pupils in Upper Secondary School: The Intercultural Assessment Protocol’, *Frontiers: The Interdisciplinary Journal of Study Abroad*, 33(1), 2021, pp. 11-42, lk 13. (autorite poolt paksu kirja pantud).

⁴ Council of the European Union, Council Recommendation of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning, OJ C 189, 4.6.2018; vaata ka, KEYMOB Key Competences for Mobility (2018-2021) <http://www.earlall.eu/project/keymob/>; Sala, Punie, Garkov, ja Cabrera Giraldez, 2020 (LifeComp); Dębowski, Stęchły, Tomengova, Reegård, and Valovic, 2021 (TRACK-VET).

⁵ Council Recommendations of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning, op.cit.

4. Kuigi kultuuridevahelise pädevuse⁶ definitsiooni kohta toimub avalik arutelu, siis selle mudeli eesmärgi jaoks saame **kultuuridevahelisest pädevusest** aru kui võimest efektiivselt ja sobilikult suhelda kultuuridevahelistes olukordades⁷. See oskus põhineb kindlatel suhtumistel (nagu uudishimu, avatus, austus), teadmistel (nagu kultuuriline eneseteadlikkus, kultuuride spetsiifiline informatsioon, arusaamine, kuidas erinevad olud mõjutavad maailmavaadet, sotsiaalingvistiline teadlikkus) ja oskused (nagu kriitiline mõtlemine, konflikti lahendamise oskused, kohanemisvõime)⁸.
5. EL võtmepädevuste raamistiku kontekstis kattuvad **mõned kultuuridevahelise pädevuse osad võtmepädevuste osadega**. Näiteks, austust ja mitmekesisusest lugupidamist mainitakse mitmes võtmepädevuses nagu mitmekeelelisuse pädevuses, isikliku, sotsiaalse ja õppima õppimise pädevuses ja kultuuriteadlikkuse ja väljenduse omas. Samuti on tähtis tuua välja, et mõned kultuuridevahelise pädevuse osad (nt kriitiline mõtlemine, probleemilahendus, suhtlemis- ja läbirääkimisoskused) on EL võtmepädevuste raamistiku kohaselt üliolulised aspektid, mis on olemas kõigis võtmepädevustes⁹.
6. Koolitusmudeli kontseptuaalne lähenemine tutvustab õppijatele järk-järguliselt ideed, et õpiväljundeid saab määratleda pädevustena (mis koosnevad teadmistest, oskustest ja suhtumistest), uurib üldpädevuste mõistet läbi erinevate raamistike, selleks, et siis keskenduda **kultuuridevahelisele pädevusele ja konkreetsetele tööriistadele selle hindamiseks**. Siiski, seda mudelit võivad erinevad kasutajad vastavalt spetsiifilistele riiklikele/kohalikele kontekstidele ja vajadustele kohandada ja võivad kaasata teisi osi üldpädevustest, millele ei ole siin otsest tähelepanu pööratud¹⁰.
7. Kultuuridevaheliste pädevuste hindamine on olnud rohke arutelu ja väitluste teema. Siiski on üldine kokkulepe selles, millest võib kultuuridevahelise pädevuse hindamise moodustada ja kuidas sellele läheneda. Akadeemiline kirjandus¹¹ tõstab esile **selge õpiväljundite liigenduse tähtsuse ja mitmemeetodilise ja mitmeperspektiivilise ning pikaajalise (longituud) hindamise** (kujundav ja arvestuslik) lähenemise kasutuse. Sellepärast on tähtis koguda andmeid erinevatest vaatenurkadest (nt õpilased, eakaaslased, õpetajad, vanemad), erinevate instrumentidega (nt enesearuanded, esitlused, vaatlused, kaasuseanalüüsid) erinevates kogemuse staadiumites (enne ja pärast). Selleks, et hinnata kultuuridevahelist pädevust, see

⁶ Nt Almeida, 2020; Arasaratnam-Smith, 2017; Spitzberg, ja Changnon, 2009.

⁷ Kultuuridevahelised olukorrad "tekivad siis, kui indiviid tajub teist inimest (või grupp inimesi) endast kultuuriliselt erinevana. [...] Sel viisil tuvastatud kultuuridevahelised olukorrad võivad hõlmata inimesi erinevatest riikidest, inimesi erinevatest piirkondlikest, keelelistest, etnilistest või usurühmadest või inimesi, kes erinevad teistest nende eluviisi, soo, vanuse või põlvkonna, sotsiaalse klassi, hariduse, ameti, usutavade järgimise taseme, seksuaalsesättumuse jne poolest." (Reference Framework of competences for democratic culture: Volume 1 Context, concepts and model. Council of Europe, Strasbourg, 2018a, p. 31).

⁸ See mõiste on inspireeritud järgnevast Barrett, 2018; Council of Europe, 2018a; Deardorff, 2006.

⁹ Council Recommendations of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning, op.cit.

¹⁰ Kasulikud vahendid, mis ei ole siiski spetsiifilised õpirändele: KEYMOB Key Competences for Mobility (2018-2021) <http://www.earlall.eu/project/keymob/>; Sala, Punie, Garkov, and Cabrera Giraldez, 2020 (LifeComp); Dębowski, Stęchły, Tomengova, Reegård, and Valovic, 2021 (TRACK-VET).

¹¹ Deardorff, D. K., Demystifying outcomes assessment for international educators: A practical approach, Stylus, Sterling, 2015.

hetk kui mõiste ja mudel on selgeks tehtud, on tähtis luua kindlad indikaatorid vastavas kontekstis, kus seda hindama hakatakse¹². Kultuuridevahelise pädevuse hindamise näide ja selle lähenemise läbivate põhimõtete arusaamine võib samuti toetada õpetajaid, et arendada enda võimekust hinnata teisi üldpädevusi.

8. Autorite parima teadmise kohaselt on ainukene olemasolev kultuuridevahelise pädevuse hindamise raamistik, mis on spetsiifiline pikaajalisele individuaalsele õpirändele, ***Intercultura hindamise protokoll***¹³. See protokoll, mis disainiti osalusuuringu kaudu ja kuhu oli kaasatud rohkem kui 100 Itaalia õpetajat ja rahvusvaheline ekspertide grupp, saab olla nii võrdluspunkt kui ka tööriistakast pedagoogidele, õpetajatele, teadustöötajatele ja teistele huvipooltele, kes soovivad disainida ja rakendada kultuuridevahelise õppimise tulemuspõhist hindamist¹⁴. Siiski, kuna eelmainitud protokoll arendati välja Itaalia kontekstis, siis seda on vaja enne üle-Euroopalist kasutuselevõttu eeltestida teiste riikide vaatenurki silmas pidades.
9. Pikaajalisel individuaalsel õpirändel arendatud pädevuste hindamist on võimalik teostada **Õppelepingu** kaudu, mis peaks sisaldama kavandatud rände õpiväljundite üldjooni ja hindamisprotsessi kohustust. Konkreetne üldpädevuste/kultuuridevaheliste pädevuste sõnastus, mida tuleb arendada rände ajal koos hindamise kriteeriumitega, on tähtis ja läbipaistev alus edasisele hindamisprotsessile. Individuaalse õpirände õpiväljundite ametliku tunnustuse otsustav osapool on saatev kool, kes juhib kavandatavate õpiväljundite võimalikult üldist sõnastamist. Võõrustav kool arutleb saatva kooli ja vahetusõpilasega, kuidas seatud õpiväljundeid on võimalik saavutada võõrustaja kooli kontekstis, kohandab neid ja jälgib ning hindab õpilase pädevuste arengut õpirände ajal. Seega on tungivalt soovitatud, et saatev kool kaasab võõrustaja kooli lepingu koostamisel enne õpilase lahkumist. Õppeleping peaks vähemalt enne väljasõitu olema koostatud saatva kooli poolt, õpilane ja tema eestkostja ning kaks kooli peaksid olema ühenduses ja nõustuma ettekavandatud õpiväljunditega kõige hiljem õpilase saabumisel võõrustaja riiki. Võõrustaja kool peaks olema ühenduses saatva kooliga terve vahetusõpilase sealviibimise ajal.

¹² Deardorff, 2015. Vaata kultuuridevahelise pädevuse indikaatoreid, mis on arendatud pikaajalise individuaalse õpirände kontekstis Baiutti, 2018.

¹³ Baiutti, 2019, 2021.

¹⁴ Baiutti, 2021.

III. Kavandatud õpiväljundid

Koolitusmudelil põhineva koolituse tulemusena on ootus, et osalejad:

1. Mõistavad pikaajalise õpirände kontseptsiooni ja pedagoogikat, kaasa arvatud asjakohaseid riiklikke ja Euroopa õigusakte.
2. Arendavad avatud ning positiivse suhtumise koolide rahvusvahelistumisse, pikaajalisse individuaalsesse õpirändesse ja selle pedagoogilisse väärtusesse.
3. Teadvustavad olemasolevaid üldpädevuste raamistikke üldiselt ning eriti kultuuridevahelise pädevuse raamistikke.
4. Saavutavad olulise mõistmise individuaalse õpirände oodatud õpitulemustest¹⁵.
5. Saavutavad mõistmise pädevuspõhise hindamise üldpõhimõtetest õpilaste pikaajalise õpirände kontekstis¹⁶.
6. Saavad motivatsiooni ning pädevust hindamaks õpiväljundeid, mis on individuaalse õpirände spetsiifilised, eriti kultuuridevaheline pädevus.
7. Tutvuvad ning on valmis kasutama olemasolevaid vahendeid, mis on seotud individuaalse õpirände õpiväljundite hindamisega.

¹⁵ Vaata rohkem üksikasju punktis II. Mõistete raamistik.

¹⁶ Vaata rohkem üksikasju punktis II. Mõistete raamistik.

IV. Pakutud üldmetoodika

Eeldusel, et koolitus on suunatud tegevõpetajatele, pakub mudel kolme õppemoodulit kompaktsemas ajaraamis, mis samas sisaldab nii konkreetset sisendit kui ka võimalusi osalejatele jagada kogemusi ja katsetada. Õpieesmärgid viitavad teadmistele ja oskuste arengule ja suhtumistele, mis on seotud õpirände õpiväljundite hindamisega. Erinevate koolitusgruppide seas võib koolitaja kokku puutuda ka segaduse, kahtluste või varasemate individuaalse õpirände ja sellega kaasneva hindamise kogemuste puudumisega. Sellepärast on tähtis, et meetodid sisaldavad praktilisi harjutusi, reflekteerivaid küsimusi ja avatud arutelusid, kus selliseid probleeme saaks käsitleda. Sellised meetodid on samuti kasulikud osalejatele, et avastada oma kaaslaste alternatiivseid vaateid ja kasutada ära tegevõpetajate varasemaid kogemusi. Vajadust osalus- ja kogemuste põhisele lähenemisele tuleb tugevalt kaaluda, kui mudelit kohandatakse kohalikele oludele, isegi kui puututakse kokku ajapiirangutega ja/või osaletakse veebis.

Väljapakutud programmi struktuur rajab koolituskursuse “esimese juhtumi” olukorra põhjal koos mõnede kindlate meetodite ja soovitatud ajajaotusega, aga koolituse pakkujad on kutsutud detaile kohandama kohaliku konteksti arvesse võttes. Mõningad olulised elemendid vajavad riigipõhist fookust ja seega on vaja kohalikul tasandil välja töötada.

Tervet koolitust on tungivalt soovitatud teha kontaktõpe vormis selleks, et oskuste ja suhtumise arengut maksimeerida ja selleks, et jätta piisavalt ruumi mitteametlikule mõtete jagamisele osalejate vahel. Siiski, võttes arvesse erinevaid vajadusi ja piiranguid, võiks samuti kaaluda veebi- või hübriidõppe valikut. Seega, kogu programmi või selle valitud elemente saab rakendada interaktiivsete veebinaridena (sarjana) mudeli soovitatud ajajaotuse järgi. Hübriidõppe vormis peaks kontaktõppe ja sünkroonis olevaid osi eelistama interaktiivsete sammudena, samas kui sisendipõhiseid elemente peaks edasi andma teistes formaatides (video/eet, dokument jne). Kontaktõppes ja veebikeskkonnas tuleks vastavalt osalejate arvule kaaluda arutelude ja ülesannete jaoks eraldi gruppide loomist. Põhimõtteliselt on 15-20 osalejat rühmas suurim suurus aktiivseks osalemiseks. Suuremate rühmade korral tuleks gruppidesse jaotamist eelistada igas interaktiivses osas.

Iga teema osa sisaldab soovitusi käsilehtede jaoks ning ettevalmistus- või järelkaja ülesandeid osalejatele. Need võivad olla eriti asjakohased kui koolitust jagada väiksemateks üksusteks (kontakselt või veebis). Siiski on soovitatud hoiduda kõrge õppemahuga ettevalmistavatest ülesannetest ja keskenduda nendele, mida saab otse koolitusel kasutada (sellised nagu osalejate keskkondades kasutuses olevate praktikate kohta uurimine) ja nendele, mis on kergesti täidetavad mallid (nagu jah/ei küsimustikud jne).

Tähtis on osalejate kindlaid vajadusi ja profiile silmas pidada - soovitatud on koguda nende varasema teadmiste ja kogemuste põhjal põhiinformatsiooni (st registreerimisvormi kaudu). Sellise informatsiooni baasil ja vastavalt riiklikule ning kohalikele reaalsusele saab mõningaid ainetiku elemente vähendada, selgitada või lisada.

Lõpetuseks, et aidata osalevatel pedagoogidel kogeda soovitatud lähenemist õppija perspektiivist, võib neid kutsuda sõnastama enda jaoks kursuse õppelepingut/lubadust koolituse eesmärkide põhjal enne programmi algust. Üks soovitatud lähenemine on luua

avatud arutelu, kus õppimis- ja kaasatuse lubadust saavad pedagoogid muuta. Selliseid eneselubadusi saab lahti selgitada, kui arutletakse õppelepingut õpirände tööriistana ja/või kui võrdluspunktina koolituse õpiväljundite hindamiseks.

Eesti oludes koolitusmudeli kohandamiseks on kaalumiseks alljärgnevalt toodud mõned ideed, mis vajavad kindlasti läbi proovimist ning tagasisidestamist, et nende sobivuses veenduda ja neid saaks püsivalt koolitusmudelisse integreerida. Kuna kahepäevaseks koolituseks on õpetajatel keeruline aega leida, tasub kaaluda, kas paremini võiksid toimida:

-näiteks kahetunnised regulaarsed kohtumised iga kahe nädala tagant kolme kuu jooksul veebis,

-eelneva küsitluse täitmine olemasolevate teadmiste kohta õpirändest, et otsustada kindlate moodulite kasuks, milles osaleda, milles mitte,

-lahendused, kus osalejatele pakutakse soovitud teemal lisainformatsiooni koolitusele eelnevalt või koolituse järgselt, et ühine koolituse aeg pühendada rohkem kogemuste vahetamisele ja ühiselt murekohtadele lahenduste leidmisele,

-nii-öelda taskuhäälingute sari, mis katab erinevad teemad, et anda teoreetiline taust, mis annaks osalejatele vabaduse endale sobiva aja ning ruumi valikul.

V. Programmi ülesehitus

Teemad	Sisu	Soovitatud ajaraam
1. Pikaajalise individuaalse õpirände kontekst ja väärtus koolihariduse rahvusvahelistumise protsessis	1.1. Koolihariduse rahvusvahelistumine	Kontaktõpe: 3-4 tundi
	1.2. Pikaajalise individuaalse õpirände alustalad	Veebis: kaks 90-minutilist veebinari
2. Pikaajalise individuaalse õpirändega seotud õpiväljundid ja üldpädevused	2.1. Pädevused ja üldpädevused	Kontaktõpe: 4 tundi
	2.2. Pikaajalise individuaalse õpirände õpiväljundid - fookus kultuuridevahelisel pädevusel	Veebis: kaks 90-minutilist veebinari
	2.3. Õppeleping kui vahend pikaajalises individuaalses õpirändes arendatavate pädevuste raamistamiseks	
3. Pikaajalises õpirändes kujundatud üldpädevuste hindamine	3.1. Hindamise taust ja põhimõtted	Kontaktõpe: 4-6 tundi
	3.2. Pikaajalises individuaalses õpirändes arendatud üldpädevuste hindamine	Veebis: kaks 60-minutilist veebinari + 120 min

1. PIKAAJALISE INDIVIDUAALSE ÕPIRÄNDE KONTEKST JA VÄÄRTUS KOOLIHARIDUSE RAHVUSVAHELISTUMISE PROTSESSIS

<p>Mooduli kavandatavad õpiväljundid</p>	<p>Selle mooduli lõpetamisel on õppijad võimelised:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldama ja mõtestama koolihariduse rahvusvahelistumise protsessi konteksti ja väärtust Euroopas • Näitama üles arusaamist pikaajalise individuaalse õpirände käsitusest ja pedagoogikast • Tundma ära asjaomaseid riiklikke ja Euroopa õigusakte, mis on seotud rahvusvahelistumise ja haridusliku õpirändega kooli sektoris • Arutlema pikaajalise individuaalse õpirände eesmärgi ja väärtuse üle • Samastuma teiste kogemustega, mis on seotud individuaalse õpirände ja üldiste kooli rahvusvahelistumise tegevustega • Olema avatud ja nägema kooli rahvusvahelistumise ja individuaalse õpirände kasusid
<p>Soovitatud ajajaotus</p>	<p>Kontaktõpe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3-4 tundi <p>Veebis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ideaalselt kaks 90-minutilist veebinari • Kui võimalik on ainult veebinar, siis peaks eelistama interaktiivseid elemente ja pakkuma sisendit muul moel (video, dokument jne.)
<p>Ettevalmistus/järeltegevus</p>	<p>Võimalikud jaotusmaterjalid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mõisted (rahvusvahelistumine, õpiränne) • Lingid juriidilistele ja juhenddokumentidele • Võimalikud ettevalmistavad ülesanded (individuaalselt või grupis): • Uuri (ja võimalusel arutle kohalikult) sinu kooli rahvusvahelistumise või õpirändega seotud dokumente VÕI täida nimekiri koolis tehtavatest rahvusvahelistumise tegevustest VÕI täida küsimustik

	AFS Globaalse Kompetentsi Valmiduse Indeks Koolidele ¹⁷ VÕI täida kooli kultuuridevahelise mõõtmise enesehindamise küsimustik ¹⁸
--	--

¹⁷ <https://afs.typeform.com/to/jZQoZE>

¹⁸ <http://intercultural-learning.eu/Portfolio-Item/self-assessment-questionnaire/>

1.1. KOOLIHARIDUSE RAHVUSVAHELISTUMINE

SOOVITUSLIKUD SAMMUD KOOLITUSEL

1. Esitage lühidalt Euroopa ja riiklik koolihariduse rahvusvahelistumise kontekst
2. Toetage osalejate mõtete jagamist rahvusvahelistumisest arusaamisel ning sellest, kuidas seda edendada (rühmatöö)
3. Osalejate sisendi täiendamiseks pakkuge definitsioone / fakte / asjakohaseid dokumente

KÄSITLEMISELE TULEVAD PÕHITEEMAD

1) Euroopa ja riiklik kontekst

Euroopa Liit on seadnud visiooniks aastaks 2025 arendada välja Euroopa haridusruum¹⁹, kus

- välismaal õppimiseks aja võtmisest peaks saama normaalsus
- üld- ja kõrghariduse kvalifikatsioonid ning õppeperioodid peaks Euroopa Liidu siseselt tunnustama
- lisaks emakeelele peaks kahe keele oskamine olema standard
- kõigil, hoolimata sotsiaalmajanduslikust taustast, peaks olema ligipääs kvaliteetsele haridusele
- inimestel peaks olema tugev identiteedi tunnetus eurooplasena ning Euroopa kultuuripärandi ning selle mitmekesisuse kohta
- EL on seadnud sisse mitmeid algatusi üldharidus sektoris selle visiooni toetamiseks, muuhulgas:
 - suurendanud rahastust rahvusvaheliseks koolide partnerluseks ning mobiilsusteks Erasmus+ programmis²⁰
 - edendanud koostööd hariduspoliitika vallas Euroopas
 - ühtsed raamistikud Euroopa võtmepädevusteks elukestvaks õppeks ning keeleoskuse soovitusteks
 - soovitus ühtseteks väärtusteks, kaasavaks hariduseks ning Euroopa õpetamise mõõteks

¹⁹ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area_en

²⁰ https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/part-b/key-action-1/mobility-pupils-and-staff-school-education_en

- soovitus automaatseks välismaa õppeperioodide tunnustamiseks gümnaasiumi hariduses
- e-Twinning²¹ koolidevahelisteks virtuaalseteks vahetusteks ning mobiilsuse jooksul õppimiseks

Seetõttu julgustatakse koole Euroopas õpetamist ning õppimist rahvusvahelistama ning selleks antakse toetusi ja vahendeid.

2) Võimalikud küsimused osalejatele

- Kuidas mõistate te rahvusvahelistumist enda kontekstis?
- Mida näete te rahvusvahelistumise lisandväärtusena?
- Kas te teate näiteid rahvusvahelistumisega seotud tegevustest?
- Kuidas see ideaalselt klassiruumis koolitasandil välja näeb; koostöös teiste osapooltega ka koolist väljapool?

3) Peamised rahvusvahelistumise mõisted, et täiendada osalejate sisendit

Võimalik koolihariduse rahvusvahelistumise definitsioon:

“koolielu kõikidesse aspektidesse rahvusvaheliste, kultuuridevaheliste ja globaalsete mõõtmete kaasamiseks mõeldud tahtlik ja ümberkujundav protsess – kogu kooli lähenemisi viisi kaudu –, et tõsta kõigi õpilaste, õpetajate ja töötajate hariduse kvaliteeti ning anda tähendusrikas panus ühiskonda.”²².

Erinevates riiklikes ja kohalikes kontekstides kasutatakse muidki termineid ühes “rahvusvahelistumisega” - nt Euroopa hariduse mõõde, maailma ja demokraatlik kodanikuharidus, kultuuridevaheline haridus jne.

<https://maailmakool.ee/maailmaharidus/>

<https://heakodanik.ee/kodanikuharidus/>

<https://europanoored.eu/kvaliteet/kultuuridevaheline-oppimine/>

https://mitteformaalne.ee/wp-content/uploads/2020/09/tkit4_Kultuuridevaheline-oppimine.pdf

<https://lkk.kultuurimois.ee/esileht/demokraatlik-haridus>

Võimalik jaotus rahvusvahelistumise tegevustest koolihariduses

²¹ <https://www.etwinning.net/en/pub/index.htm>

²² Baiutti, 2019, lk 26, autorite tõlge.

Rakendustasandil edendatakse koolides rahvusvahelistumist mitmel erineval moel ning need võib jagada kaheks: “rahvusvahelistumine kodus” ja “rahvusvahelistumine võõrsil”²³. Näiteid koolide rahvusvahelistumise tegevustest:

Kodus

- Lõimitud aine- ja keeleõpe - LAK (mõningate ainete võõrkeeles õpetamine)
- Kakskeelsed programmid, keelekümbelus
- Virtuaalne koostöö väliskoolidega, nt eTwinningu kaudu
- Välismaa õpetajate ning õpilaste kaasamine õppeprotsessi
- Õppekava rahvusvahelistumine
- Keelekursused ja -tunnistused (lisaks õppekavale)

Võõrsil

- Koolipere mobiilsused (õppevisiidid, töövarjutamine, asendused välismaal)
- Õpilaste lühiajaline rühmaviisiline mobiilsus
- Õpilaste lühi- ja pikaajaline individuaalne mobiilsus

Rahvusvaheline koostöö ja mobiilsus nii saatja kui ka vastuvõtval poolel on osa koolide rahvusvahelistumise protsessist.

Selle koolituse raames keskendutakse õpilaste pikaajalisele õpirändele, kuid soovitatav on siduda see kooli üldise rahvusvahelistumise või Euroopa strateegiaga (nt kaasata õpilase eakaaslased saatva ja vastuvõtva kooli vahelisesse eTwinningu koostööprojekti).

Et aidata koolidel end rahvusvahelistumise protsesside osas hinnata, võib kaaluda selliseid vahendeid nagu kooli kultuuridevahelise mõõtme enesehindamise küsimustik²⁴ või OECD soovitatud AFS Globaalse pädevuse valmiduse indeks koolidele (Global Competence Readiness Index for Schools²⁵).

²³ Baiutti, 2019.

²⁴ <http://intercultural-learning.eu/Portfolio-Item/self-assessment-questionnaire/>

²⁵ <https://afs.typeform.com/to/iZOoZE>

1.2. PIKAAJALISE INDIVIDUAALSE ÕPIRÄNDE ALUSTALAD

SOOVITUSLIKUD SAMMUD KOOLITUSEL

1. Esitage pikaajalise individuaalse õpirände ajalugu
2. Arutage pikaajalise individuaalse õpirände hariduslikke mõisteid ja väärtust
3. Koguge ja reflekteerige pikaajalise individuaalse õpirände kogemusi
4. Adresseerige õpirände kvaliteeti, keskendudes Euroopa Mobiilsuste kvaliteedi hartale
5. Esitage individuaalse õpirände mitmekülgset olemust, keskendudes pikaajalisele individuaalsele õpirändele
6. Riigipõhine info individuaalsest õpirändest

KÄSITLEMISELE TULEVAD PÕHITEEMAD

1) Õpirände mõisted ja tunnused

Selles mudelis tähendab õpiränne *hulka hariduslikke programme, mis pakuvad ajutist rahusvahelist füüsilist rännet ühele või mitmele õpilasele*²⁶. Ülioluline osa sellest tähendusest on see, et õpirännet juhib selge hariduslik eesmärk (vaata ka haridusliku rände definitsiooni²⁷).

Õpiränne saab erinevatest muutujatest lähtuvalt olla erinev:

- Programmi kestvus: nt lühi- või pikaajaline
- Programmi tüüp: nt individuaalsed programmid, grupi programmid
- Tegevuste sisu: nt üldised kooli programmid, keeleprogrammid
- Elamisvõimalused: nt võõrustajapere, internaatkool, hostel
- Organiseerija: nt õpilaste perekonnad, mittetulundusorganisatsioonid, kasumil tegutsevad organisatsioonid, koolid, riiklikud asutused

Individuaalne pikaajaline õpiränne on hariduslik programm 14-18-aastastele, mis kestab 2 kuust kuni terve kooliaastani ja millal õpilased käivad välisriigis oleva võõrustaja koolis.

2) Võimalikud küsimused, mida osalejatele esitada:

²⁶ Baiutti, 2021, lk 13.

²⁷ Council of Europe and European Commission, *Handbook on quality in learning mobility*, Council of Europe, Strasbourg, 2019.

- Kas kellelgi on olnud kogemus, kus teie õpilane (õpilased) on osalenud individuaalses õpirändes?
- Kas teie koolis on õpirände seotult mingeid eelarvamusi/müüte (nt “nad on puhkusel”, “nad kõik muutuvad kultuuridevaheliseks”)?
- Mida on õpilased õppinud? Kus/millal õppimine toimus (kool, võõrustajapere, sotsiaalne elu jne)? Mis olid peamised väljakutsed (õpilase vaatepunktist, kooli vaatepunktist)? Mis oli sinu arvates individuaalse õpirände väärtus? Kas sa arvad, et rände kestvusel ja formaadil oli hariduslikule väärtusele mõju?
- Kas nendel individuaalsetel kogemustel on olnud positiivne mõju kaasatud õpetajatele, vahetusõpilase klassikaaslastele ja tervele kooli kogukonnale? Kui jah, siis kuidas? Kui ei, siis kuidas oleks seda võimalik muuta?
- Kas kellelgi on olnud isiklik kogemus välismaal õppimisega? Kui jah, siis milline hariduslik mõju nendel kogemustel oli? Kas need kogemused aitavad sul aru saada õpilaste õpirände kogemustest?

3) Individuaalse õpirände ajalugu²⁸

Individuaalse õpilasvahetuse programme tutvustasid mittetulundus- ja vabatahtlike poolt juhitud hariduslikud ühendused 1940ndate lõpus, peale teise maailmasõja lõppu, olles viis, kuidas kasvatada rahu ja kultuuridevahelist arusaamist erinevatest riikidest üksikisikute seas²⁹. Programmid olid peamiselt koostatud ülikooli tudengite vahetuse ja lühiajalise noorte vahetuse põhjal, mida esmalt tutvustati 1930ndatel mittetulundusorganisatsioonide ja avalike institutsioonide poolt. Mitmed vahetusõpilaste programmid, mis põhinesid kahepoolisel kokkuleppel, olid avalike institutsioonide algatatud, et toetada kultuuridiplomaatiat.

Samal ajal loodi Prantsuse-Saksa Noorte kantselei, et pakkuda noortele õpirände programme, õpilasvahetused kaasa arvatud. Lisaks sellele alustasid koolid ja piirkondlikud võimud koolidevahelise partnerlusega, mis hõlmas endas individuaalset õpilasvahetust. Kuna tol ajal oli keeleõpe peamine motivaator välismaal õppimiseks, muutusid Ühendkuningriigid, Prantsusmaa ja Saksamaa peamisteks sihtkohtadeks ja võtme mängijateks Euroopa rände pildis, samas kui Ameerika Ühendriigid oli peamine sihtpunkt väljaspool Euroopat. Selle vajaduse teenindamiseks loodi mitmeid äriorganisatsioone, et pakkuda lühiajalisi programme keeleõppe toetamiseks.

1970ndatel kasvas mittetulunduslike õpilasvahetust pakkuvate organisatsioonide arv ja neist said peamised sellist tüüpi programmi pakkujad. Aja möödudes on need programmid aina enam sisaldanud fookust kultuuridevahelisele haridusele ja Euroopa siseste vahetuste (st väljaspool Prantsusmaad, Saksamaad ja Ühendkuningriike) tutvustamine on suurendanud sihtkohtade mitmekesisust ja on suurendanud kultuuridevaheliste kogemuste spektrit.

²⁸ Ruffino, 2012.

²⁹ 1947. aastal AFS Rahvusvahelised Programmid, mis oli tol ajal Ameerika Valdkonna Teenus, tutvustas individuaalse õpilasvahetuse programmi USA ja ülejäänud maailma vahel. Rohkemat informatsiooni leiab: Chinzari, S., and Ruffino, R., *Where the border stands – from war ambulances to intercultural exchanges*, HOEPLI, Milan, 2014, p. 90.

1980ndatel hakkasid ärilised keeleprogrammid pakkuma pikaajalisi õpilasvahetuse programme ja nende osa turul on märgatavalt kasvanud. Sellele lisaks on reisimisvõimaluste demokratiseerumisega märkimisväärne hulk õpilasi hakanud veetma aega välismaal enda initsiatiivil, ilma rände pakkuja seotuse või kooli osaluseta.

Hiljem, aastal 2009, integreeris Euroopa Liit individuaalse õpirände tegevuskava *Comenius*´esse, mis oli EL rahastusprogramm kooliharidusele, mis oli osa Elukestvaõppe programmist 2007-2013. Sellele järgnevalt sai see tegevuskava kaasatud Erasmus+ programmi 2014-2020 tegevuses 'strateegiline partnerlus koolihariduse valdkonnas' ja kindla eesmärgiga edendada Euroopa kodakondsust ja koolide rahvusvahelistumist. Uus Erasmus+ programm 2021-2027 seadis uuendatud fookuse õpirände võimaluste suurendamisele.

Tänapäeval toimub suurem osa individuaalsest õpirändest kas õpilase eraviisilise initsiatiivi ja nende perekondade kaudu või riiklike programmide ja õpirännet vahendavate organisatsioonide kaudu. Aastate jooksul on vanemate ja saatvate koolide usaldus vahetusprogrammi haridusliku kvaliteedi suhtes üles ehitatud rände pakkuja ja mitte võõrustaja kooli peale. Sellele reaalsusele toetudes ei ole EL riikides, kus tunnustamise protseduurid on välja töötatud, lähedast koostööd saatja ja võõrustaja kooli vahel.

Teisest küljest on Erasmus+ programmis koolid individuaalse õpirände organiseerijad. Rändest, mis on kooli õppekava rahvusvahelistumise eesmärk, saab osa kooli pedagoogilisest pakkumisest. Selle tagajärjel on välismaal läbitud õppeperioodi tunnustamine muutunud keskseks mureks kõigile EL riikidele, kaasa arvatud need riigid, kellel ei ole mingit õpirände traditsiooni koolihariduses.

4) Individuaalse õpirände hariduslik väärtus

Õpiränne on haridusliku projekti tüüp, mis hõlmab formaalset õpet, vabaõpet ja kogemusõpet. Tõesti, õppeprotsess leiab aset mitte ainult koolis, vaid ka sellest väljaspool: individuaalse rände programmi ajal on õpilased "vähemuse" staatuses (vähemus võõrustaja riigi kultuurilises kontekstis), kus mitte midagi või peaaegu mitte midagi on tuttav. Nendes päriselu (st mitte stimuleeritud) tingimustes pannakse võrdselt proovile õpilaste kognitiivsed, tundmuslikud, emotsionaalsed ja suhete aspektid. Pikendatud kultuuridevaheline kogemus teises riigis viib kõige tõenäolisemalt uue maailmanägemuse poole, uuele olemise viisile: mida iidised kreeklased kutsusid "metanoiaks" – meelega pöördumine. Rände kestvus peaks olema piisavalt pikk, et osalejatel tekiks "väärtuste kriis" ja aitaks sellest üle saada; osa sellest õppimise teekonnast on võõrustaja riigi keeles mingil määral soravaks saamine³⁰.

Õpirändega seotud hariduslikud mõisted:

- Eksperimentaalne haridus – mitte ainult uute kogemuste kümbel, aga ka õpilase aitamine kogemuste töötlemisel õpiväljundite jaoks
- Transformatiivne õppimine
- Rahvusvaheline ja kultuuridevaheline haridus

³⁰ Baiutti, 2021; Ruffino, 2012.

- Kodanikupädevus – pädevus, mida õpilased arendavad rände ajal ja on oluliselt tähtis käitumaks kui vastutustundlik kodanik

5) Kvaliteet õpirändes

Tähtis on mainida, et õpirände hariduslik iseloom tuleb kindlustada sobilike meetmete ja kvaliteedistandardite kaudu. Kvaliteetsete õpirändeprogrammide ja -pakkujate planeerimist ja identifitseerimist saab toetada **Euroopa Mobiilsuse kvaliteedihartaga**³¹ – EL soovitus aastast 2006, mis toob välja 10 haridusliku õpirände kvaliteedi põhimõtet. Kolm nendest põhimõtetest viitavad täpselt õpiväljundite äratundmisele: õpiplaani loomine, vajaminev abi ametliku tunnustamise jaoks ja õpieesmärkide ja saavutatud pädevuste hindamine.

6) Riigipõhine informatsioon individuaalsest õpirändest

*Nt asjakohased õigusaktid (võõrustaja koolidele ja saatvatele koolidele), õpirände numbrid, õpirände pakkujad, mõistmised ja väljakutsed*³².

³¹ European Parliament and Council of the European Union, Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on transnational mobility within the Community for Education and Training Purposes: European Quality Charter for Mobility, (2006/961/EC), OJ L 394, 30.12.2006.

³² Palun vaadake lisainformatsiooni saamiseks [Liikmesriikide analüüs ja riikide infopakettid](#).

2. PIKAAJALISE INDIVIDUAALSE ÕPIRÄNDEGA SEOTUD ÕPIVÄLJUNDID JA ÜLDPÄDEVUSED

<p>Mooduli kavandatavad õpiväljundid</p>	<p>Selle mooduli lõpetamisel on õppijad võimelised:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kirjeldama pädevust kui õpiväljundi mõistet ● Reflekteerima, kuidas pädevusepõhist lähenemisviisi koolitasandil praktikas rakendatakse ● Leidma mõned asjakohased rahvusvahelised raamistikud, mis kirjeldavad õpilaste individuaalse õpirändega seotud üldpädevusi ● Leidma ja reflekteerima üldpädevuste kohta riiklikus/kohalikus õppekavas ● Leidma ja mõistma õpilaste tunnistuste põhjal õpilaste individuaalse õpirändega seotud üldpädevusi ● Arendama arusaamist kultuuridevahelisest pädevusest, eriti õpilaste pikaajalise individuaalse õpirände kontekstis ● Tunnistama õppelepingu asjakohasust vahendina, et sõnastada õpirände soovitud õpiväljundid pädevuste osas ● Kaasama erinevaid kooli huvirühmi õpilaste pikaajalise individuaalse õpirände planeerimisse ja toetamisse
<p>Soovitatud ajajaotus</p>	<p>Kontaktseminari puhul:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 4 tundi <p>Veebiseminari puhul:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ideaalselt kaks 90-minutilist veebiseminari (mooduleid 2.2. ja 2.3. käsitletakse teises veebinaris) ● Kui võimalik on vaid üks veebiseminar (nt 120 minutit) tuleks eelistada interaktiivseid tegevusi ning intervjuu õpilas(t)ega peaks olema vähemalt lindistusena
<p>Ettevalmistus/järeltegevus</p>	<p>Võimalikud jaotusmaterjalid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Definitisioonid (pädevus, kultuuridevaheline pädevus) ● Ülevaade rahvusvahelistest pädevusraamistikest (visuaalne) ja lingid

	<ul style="list-style-type: none">• (arendada kohapeal/riiklikult) Teave / lingid riiklikele/kohalikele õppekavadele• Võimalikud järelülesanded (individuaalselt või rühmades) - valige üks:• Kontrollige (ja võimalusel arutage) oma kooli õppekava ja muid üldpädevustega seotud dokumente• Kontrollige, kas teie koolil on olemas õppelepingu vorm
--	--

2.1. PÄDEVUSED JA ÜLDPÄDEVUSED

SOOVITUSLIKUD SAMMUD KOOLITUSEL

1. Arutlege õpilaste pikaajalises individuaalses õpirändes oodatavate õpitulemuste üle
2. Esitage pädevuse definitsioon - üks õpiväljundi vormidest - ja esitage osalejatele mõned küsimused (rühmatöö)
3. Arutage arusaamist üldpädevustest (rühmatöö)
4. Esitage nii rahvusvahelisi kui riiklikke üldpädevuste raamistikke
5. Arutlege üldpädevuste üle kohalikus õppekavas

KÄSITLEMISELE TULEVAD PÕHITEEMAD

1) Õpilaste pikaajalise õpirände oodatavad õpitulemused

Õpitulemusi võib sõnastada laiaulatuslike üldpädevustena (nt digipädevus) või nende pädevuste komponentidena (nt programmeerimine, digitaalse identiteedi haldamine, digitaalselt kodanikuks olemises kaasatud olemine). Individuaalsetes pikaajalistes õpirände programmides osalevatelt õpilastelt oodatakse erinevate pädevuste, sealhulgas ainega seotud pädevuste (nt matemaatiline pädevus) ja omavahel läbipõimunud üldpädevuste (nt "kriitiline mõtlemine, probeemilahendusoskus, meeskonnatöö, suhtlemis- ja läbirääkimisoskused, analüüsioskus, loovus ja kultuuridevahelised oskused"³³) arendamist. Haridusvaldkonna kirjanduse kohaselt on õpilaste pikaajalise individuaalse õpirände peamine oodatav õpitulemus nn kultuuridevahelise pädevuse arendamine. Selle koolituse fookus suunatuna üldpädevustele, eelkõige kultuuridevahelisele pädevusele, tuleneb nende õpitulemuste laialdasest rakendatavusest ja asjakohasusest õpilaste pikaajalises õpirändes, sõltumata saatvate ja vastuvõtivate koolide õppekavadest.

2) Pädevuse mõiste

Euroopa elukestva õppe võtmepädevuste raamistikus³⁴ määratletakse pädevused teadmiste, oskuste ja hoiakute kombinatsioonina, kus:

- *teadmised* koosnevad juba välja kujunenud faktidest ja arvudest, kontseptsioonidest, ideedest ja teooriatest, mis toetavad teatud valdkonna või teema mõistmist;

³³ Council Recommendations of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning, op.cit.; vaata veel, KEYMOB Key Competences for Mobility (2018-2021) <http://www.earlall.eu/project/keymob/>; Sala, Punie, Garkov, ja Cabrera Giraldez, 2020 (LifeComp); Dębowski, Stęchły, Tomengova, Reegård, ja Valovic, 2021 (TRACK-VET).

³⁴ Council Recommendations of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning, op.cit.

- *oskusi* defineeritakse kui võimet ja suutlikkust viia läbi protsesse ja kasutada olemasolevaid teadmisi tulemuste saavutamiseks;
- *hoiakud* kirjeldavad kalduvust ja mõtteviisi tegutseda või reageerida vastavalt ideedele, isikutele või olukordadele.
- Oluline on märkida, et kõik kolm komponenti on olulised, et rakendada õpitut praktikas ja erinevates kontekstides.
- Võimalikud küsimused osalejatele (valikuline):
- Millised on peamised erinevused ainuüksi teadmisi õpitulemusena käsitleva paradigma ja pädevuse paradigma vahel, kus nähakse teadmisi, oskusi ja hoiakuid kombinatsioonina?
- Mis kaasneb sellega, kui pädevuse kõiki komponente (teadmised, oskused, hoiakud) kasutatakse õpetamises, hindamisel, jne?
- Kas pädevuse paradigma on teie õpetamises/õppekavas kasutusele võetud? Kui jah, siis kuidas? Kui ei, siis kas saaksite selle omaks võtta ja kuidas?
- Milliste väljakutsetega seisate teie ja teie kolleegid silmitsi pädevuspõhiste lähenemisviiside integreerimisel õpetamisse, õppimisse ja hindamisse? Kuidas te nendega tegelete - üksikute õpetajatena ja kogu koolina?
- Kas pädevuspõhine lähenemine on koolikonteksti jaoks oluline? Mis võiks olla selle lähenemisviisi väärtus?

3) Võimalikud küsimused üldpädevuste aruteluga alustamiseks:

- Mida valdkonnaülesed ehk üldpädevused teie jaoks tähendavad?
- Kuidas on üldpädevused seotud kodanikuõpetuse/kodanikuhariduse või haridusega üldiselt?
- Kuidas on üldpädevused teie kooli/riigi õppekavas esitatud?
- Kas te toetate õpetamisel õpilaste üldpädevuste arendamist? Kui jah, siis kuidas? Kui ei, siis miks mitte?
- Mida tähendavad üldpädevused sinu jaoks?

4) Üldiselt üldpädevuste ja konkreetsemalt kultuuridevahelise pädevuse rahvusvahelised raamistikud (valik)

EUROOPA LIIT:

- *Elukestvaõppe võtmepädevused*³⁵. Raamistik määratleb kaheksa võtmepädevust, mis on vajalikud isiklikuks eneseteostuseks, tervislikuks ja jätkusuutlikuks elustiiliks,

³⁵ Council Recommendations of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning, op.cit.

töölaseks konkurentsivõimeks, kodanikuaktiivsuseks ja sotsiaalse kaasatuse jaoks. Võtmepädevuste hulka kuuluvad sellised aspektid nagu kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, meeskonnatöö, suhtlemis- ja läbirääkimisoskused, analüüsioskused, loovus ja kultuuridevahelised oskused. Täiendavad konkreetsete dokumendid uurivad üksikasjalikumalt mõningaid võtmepädevuste läbivaid aspekte (nt LifeComp³⁶, EntreComp³⁷, DigComp³⁸).

EUROOPA NÕUKOGU:

- Demokraatliku kultuuri pädevuste võrdlusraamistik³⁹. Raamistik on mudel 20 pädevusest, mida õppijad peavad omandama, et nad saaksid tõhusalt osaleda demokraatia kultuuriruumis ja elada rahumeelselt koos teistega kultuuriliselt mitmekesisetes demokraatlikes ühiskondades. Raamistik on loodud eelkõige koolihariduse konteksti silmas pidades.

OECD PISA:

- *Globaalne kompetents*⁴⁰. Raamistik, mis töötati välja selleks, et selgitada, edendada ja hinnata noorte globaalset pädevust (mida mõistetakse kui "võimet uurida kohalikke, globaalseid ja kultuuridevahelisi probleeme, mõista ja hinnata teiste vaatenurki ja maailmavaateid, osaleda avatud, sobivas ja tõhusas suhtlemises erinevatest kultuuridest pärit inimestega ning tegutseda kollektiivse heaolu ja säästva arengu nimel"⁴¹) mida saavad kasutada nii õpetajad kui ka poliitikakujundajad ja juhid kogu maailmas.
- *Koostöine probleemide lahendamine*⁴². Raamistik on loodud selleks, et kirjeldada, hinnata ja aru anda noorte probleemide lahendamise pädevuse elementidest.

UNESCO:

- *Kultuuridevahelised pädevused*⁴³. Kontseptuaalne ja toimiv raamistik, et stimuleerida arutelusid ja tegevusi kultuuridevahelise pädevuse edendamiseks erinevates hariduskontekstides.

Ülaltoodud raamistikke saab asjakohaselt esitada ja/või nende üle arutleda; need aitavad leida ühise arusaama ja neile viidatakse sageli üleriigilises ja kohalikus kontekstis.

5) Riiklike/ kohalike õppekavade läbivad pädevused

³⁶ Sala, Punie, Garkov, ja Cabrera Giraldez, 2020.

³⁷ Bacigalupo M., Kamylyis P., Punie Y. ja Van Den Brande L., *EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework*, 2016.

³⁸ Vuorikari R., Punie Y., Carretero Gomez S. ja Van Den Brande G., *DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: the Conceptual Reference Model*, 2016.

³⁹ Council of Europe, 2018a.

⁴⁰ OECD, *Preparing our youth for an inclusive and sustainable world. The OECD PISA global competence framework*, OECD, Paris, 2018.

⁴¹ OECD, 2018, p. 7.

⁴² OECD, 'Pisa 2015 collaborative problem-solving framework', in OECD, *PISA 2015 Assessment and Analytical Framework*, OECD, Paris, 2015.

⁴³ UNESCO, *Intercultural competences. Conceptual and operational framework*, Unesco, Paris, 2013.

Arendatakse riiklikult/kohalikult: mõelge üldpädevustele teie kohalikus kontekstis. Arutage, millist sõnavara kasutatakse nende pädevuste ja nende osade kirjeldamiseks. Võimalusel tehke samad võrdlused teiste riikidega.

Õldpädevuste loeteluks ning kirjelduseks vaata Gümnaasiumi riiklik õppekava § 4. Pädevused.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014021?leiaKehtiv>

2.2. PIKAAJALISE INDIVIDUAALSE ÕPIRÄNDE ÕPIVÄLJUNDID - FOOKUS KULTUURIDEVAHELISEL PÄDEVUSEL

SOOVITUSLIKUD SAMMUD KOOLITUSEL

1. Viige läbi reaajas (või salvestatud) intervjuu õpilastega, kes veetsid õppeperioodi välismaal
2. Esitage akadeemilisi ja poliitilisi viiteid, mis võivad aidata mõista kultuuridevahelise pädevuse mõistet
3. Mõtisklege õpetajate enda kultuuridevahelise pädevuse üle (koolituse ajal või ettevalmistava ülesandena)
4. Kui see on sobiv, siis arutage kultuuridevahelise pädevuse kohta kohalikus (asjakohases) õppekavas

KÄSITLEMISELE TULEVAD PÕHITEEMAD

1) Õpilaste tunnistus

Intervjueerige 1–3 õpilast, kes on veetnud õppeperioodi välismaal (eelistatavalt otseülekandena koolituse ajal või kui see pole võimalik, kasutage videot, vt Lisades olevat videos välja toodud näidet), keskendudes nende õpitulemustele, eelkõige üldpädevustele ja kultuuridevahelistele pädevustele. See võib olla kasulik, et aidata osalejatel mõista õpilaste õpirände programmi hariduslikku väärtust ja selle võimalikke õpitulemusi. Struktureeritud intervjuu vorm on ka üks olulisi vahendeid õpilaste õpitulemuste hindamiseks (selle lähenemisi viisi kasutamist on üksikasjalikumalt kirjeldatud koolitusmudeli 3. osas).

- Intervjuu küsimused võivad olla inspireeritud *Intercultura hindamisprotokoll*i õpilaste esitluste juhistest⁴⁴.
- Samal ajal, kui õpilased kõnelevad võivad koolitusel osalejad kasutada *Intercultura hindamisprotokoll*i⁴⁵ õpetajate vaatlusvorme õpilaste ettekannete hindamiseks. Selle vaatlusvormi kohta arutletakse 3. osas.
- Jagage aruteludes üles kerkinud tähelepanekuid eraldi rühmades ja seejärel kõigiga. Pange tähele, milliseid õpitulemusi mainiti kõige sagedamini.

2) Kultuuridevahelised pädevused ja pikaajaline individuaalne õpiränne

Võimalikud (akadeemilised) kultuuridevahelise pädevuse defintsioonid, mida esitada:

- “oskus suhelda kultuuridevahelistes olukordades efektiivselt ja asjakohaselt, tuginedes oma kultuuridevahelistele teadmistele, oskustele ja hoiakutele”⁴⁶.

⁴⁴ Baiutti, 2021, lk 33.

⁴⁵ Baiutti, 2021, lk 34-36.

⁴⁶ Deardorff, 2006, lk 247-248.

- “asjakohane ja tõhus suhtlemise juhtimine inimeste vahel, kes mingil või teisel määral esindavad erinevat või lahknevat emotsionaalset, kognitiivset ja käitumuslikku suundumust maailma suhtes”⁴⁷.
- “väärtuste, hoiakute, oskuste, teadmiste ja mõistmise kogum, mis on vajalik endast kultuuriliselt erinevaks pidavate inimeste mõistmiseks ja austamiseks, selliste inimestega tõhusaks ja asjakohaseks suhtlemiseks ning positiivsete ja konstruktiivsete suhete loomiseks selliste inimestega”⁴⁸.

Kokkuvõttes võib kultuuridevahelist pädevust mõista kui võimet suhelda kultuuridevahelistes olukordades tõhusalt ja asjakohaselt. See võime põhineb konkreetsetel hoiakutel (nagu uudishimu, avatus, austus), teadmistel (nagu kultuuriline eneseteadvus, kultuurispetsiifiline teave, arusaam, kuidas erinevad keskkonnad mõjutavad maailmavaateid, sotsiaal-keeleline teadlikkus) ja oskustel (nagu kriitiline mõtlemine, konfliktide lahendamise oskused, kohanemisvõime).⁴⁹

Oluline on mõista, et kultuuridevahelised olukorrad „tekivad siis, kui indiviid tajub teist inimest (või gruppi inimesi) endast kultuuriliselt erinevana. [...] Sel viisil tuvastatud kultuuridevahelised olukorrad võivad hõlmata inimesi erinevatest riikidest, inimesi erinevatest piirkondlikest, keelelistest, etnilistest või usurühmadest või inimesi, kes erinevad teistest nende eluviisi, soo, vanuse või põlvkonna, sotsiaalse klassi, hariduse, ameti, usutavade järgimise taseme, seksuaalse sättumuse jne poolest.” Selles valguses on õpiränne tugev kultuuridevaheline olukord, kuid seal arendatud kultuuridevaheline pädevus võib olla rakendatav mitmes kontekstis, sealhulgas kohalikus.

Kultuuridevahelist pädevust tunnustatakse aina enam haridusliku ja poliitilise prioriteedina. EL-i Võtmepädevuste⁵⁰ hulgas kattuvad mõned kultuuridevahelise pädevuse komponendid dokumendis välja toodud võtmepädevuste komponentidega. Näiteks on mitmekesisuse austamist ja väärtustamist mainitud mitmes võtmepädevuses, nagu mitmekeelsus, isiklik, sotsiaalne ja õppima õppimise pädevus ning kultuuriteadlikkus ja -väljendus. Samuti on oluline rõhutada, et mõningad kultuuridevahelise pädevuse komponendid (nt kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, suhtlemis- ja läbirääkimisoskused) on EL-i võtmepädevuste raamistikus olulised aspektid, mis on integreeritud võtmepädevustesse.

3) Õpetaja eneserefleksioon kultuuridevahelise pädevuse kohta

Õpetajaid on kutsutud mõtisklema enda kultuuridevahelise pädevuse üle. Nad saavad seda harjutust teha individuaalselt enne koolitust (ettevalmistava tegevusena) või reflekteerida paarides/rühmades või individuaalselt koolituse ajal. Võimalikud vahendid sellise eneserefleksiooni juhtimiseks on järgmised:

⁴⁷ Spitzberg, ja Changnon, 2009, lk 7.

⁴⁸ Barrett 2018, lk 94.

⁴⁹ See definitsioon on inspireeritud järgnevate allikate poolt: Barrett, 2018; Council of Europe, 2018a; Deardorff, 2006. Samuti võib olla kasulik esitada mõned kultuuridevahelise pädevuse mudelid, eriti Deardorffi (2006) mudel.

⁵⁰ Council Recommendations of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning, op.cit.

- *Kultuuridevaheline pädevus: eneserefleksioon ja kultuuridevaheliselt pädeva õpetamise-refleksiooni küsimused*⁵¹
- *Kultuuridevahelise pädevuse ära tundmine. Mis näitab, et olen kultuuridevaheliselt pädev?*⁵²
- *Õpetaja eneserefleksiooni tööriist demokraatliku kultuuri pädevuste võrdlusraamistikuna (Reference Framework of competences for democratic culture - RFCDC)*⁵³

4) Kultuuridevahelise pädevuse koht riiklikus/kohalikus õppekavas (+ valikuline arutelu)

Riiklikult areneda: Esitlege/arutage, kas ja kuidas on kultuuridevaheline pädevus või selle elemendid olemas kohalikul asjakohases õppekavas.

⁵¹ Berardo, K., and Deardorff, D. K. (toim.), *Building cultural competence: Innovative activities and models*. Stylus, Sterling, 2012, lk 50-52 (vaata ka lk 34-36 SIIN).

⁵² Council of Europe, *Recognising intercultural competence What shows that I am interculturally competent?*, Council of Europe.

⁵³ <https://trt.intercultural.ro/>

2.3. ÕPPELEPING KUI VAHEND PIKAAJALISES INDIVIDUAALSES ÕPIRÄNDES ARENDATAVATE PÄDEVUSTE RAAMISTAMISEKS

SOOVITUSLIKUD SAMMUD KOOLITUSEL

1. Tutvustage õppelepingut kui võtmevahendit pikaajalises individuaalses õpirändes
2. Arutage läbivate ja kultuuridevaheliste pädevuste kohta õppelepingus
3. Viige läbi praktiline harjutus, mis on seotud õppelepingus olevate pädevuste määratlemisega

KÄSITLEMISELE TULEVAD PÕHITEEMAD

1) Õppelepingu kontseptsioon

Õppeleping, mis kirjeldab õppimisega seotud ootusi ja kohustusi, võib olla individuaalse õpirände võtmevahend mitmel eesmärgil:

- leppida kokku välisõppe perioodile mineva õpilase jaoks personaliseeritud õpitee, et tagada õppeperioodi hariduslik väärtus;
- selgitada välja õpirände ajaks kavandatavad õpiväljundid ja õppimise hindamisel kasutatavad kriteeriumid ja meetodid;
- vahetusõpilase ja saatva kooli vahelise selguse toetamine lähetas koolisüsteemis edasijõudmise nõuete (nt järgmisesse semestrisse või õppeaastasse vastuvõtmine) ja saatva kooli poolt nende täitmiseks pakutava toetuse osas;
- osapoolte vahel usaldusväärse ja positiivse suhte loomine, mis põhineb vastastikusel austusel, koostööl ja läbipaistvusel;
- õpilase välismaal saadud kogemuste ärakasutamine ja selle tulemuste nähtavaks tegemine selleks, et terve kool ja kohalik kogukond saaks kasu ühe õpilase õpirändest, nii saatvas kui vastuvõtvas koolis.

Nende eesmärkide täitmiseks peaks õppeleping sõnastama kavandatud õpitulemused pädevuste kujul, mis on ülekantavad erinevates riikides. Samuti tuleks selles välja tuua hindamiskriteeriumid ja saavutuste tasemed, samuti hindamise üldine protsess ja ajastus.

Kavandatavad õpitulemused peaksid kokku leppima saatev kool, õpilane ja tema seaduslikud eestkostjad. Võimaluse korral tuleks neid enne programmi vastuvõtva kooliga arutada ja kokku leppida; vastuvõttev kool peaks olema kaasatud vähemalt alates õpirände algusest. Õppeleping, mis sisaldab kavandatavaid õpitulemusi, tuleks lugeda kehtivaks alles vastuvõtva kooliga arutelu ja selle heakskiidu järgselt.

Õppelepingule peaks seejärel järgnema aruanne saavutatud õpitulemuste kohta, mis koostatakse ühiselt vastuvõtva kooli ja õpilase vahel enne õpilase võõrustavas riigis viibimise lõppu. See tähendab, et vastuvõttev kool peaks olema kaasatud hindamisse siis, kui õpilane on veel välismaal, täiendades hindamistervikut vastuvõtva keskkonna konteksti andmetega.

2) Üld- ja kultuuridevahelised pädevused õppelepingus

Õppelepingu eesmärk ei ole mitte ainult selgitada kõigi asjaosaliste ootusi ja vastutust, vaid hõlbustada ka õpitulemuste kajastamist ja sõnastamist konkreetsete pädevuste osas. See on eriti oluline üldpädevuste tunnustamisel, mida tavaliselt ainepõhistes aruannetes ei käsitleta.

Kuigi õppelepinguid saab edasi arendada ja kohandada vastavalt erinevatele rände- ja koolikontekstidele, on keskendumine üld- ja eelkõige kultuuridevahelisele pädevusele laialdaselt rakendatav õpilaste individuaalses pikaajalises õpirändes.

Esitage ja arutage näiteid selle kohta, kuidas selliseid pädevusi saab õppelepingus kirjeldada.

3) Õppelepingus pädevuste sõnastamisega seotud praktiline harjutus

Koostage paarides või väikestes rühmades nimekiri üldpädevustest, mis on teie õppekava kontekstis olulised ja mida saab õpilane teie arvates pikaajalises õpirände programmis arendada. Püüdke veenduda, et need on teise riigi õppekava kontekstis ülekantavad ja arusaadavad.

Lisaküsimused, millele vastata:

- Kas selliseid pädevusi arvestatakse teie kooli kontekstis kõigi õpilaste jaoks? Millised elemendid (kui neid on) võiksid olla mobiilsuse kontekstiga rohkem seotud?
- Kuidas saab õppelepingu lähenemisviisi minu koolis rakendada? Kes peaksid olema kaasatud ja millises etapis?

3. PIKAAJALISES ÕPIRÄNDES KUJUNDATUD ÜLDPÄDEVUSTE HINDAMINE

<p>Mooduli kavandatavad õpiväljundid</p>	<p>Selle mooduli lõpetamisel on õppijad võimelised:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegema kokkuvõtet pädevuspõhise hindamise üldistest põhimõtetest • Selgitama pädevuspõhise hindamise loogikat ja konteksti pikaajalise õpirände kontekstis⁵⁴ • Näitama üles motivatsiooni ja pädevust, et hinnata õpilaste pikaajalisele õpirändele omaseid õpitulemusi, eriti kultuuridevahelist pädevust • Kasutama õppelepingut vahendina, et piiritleda õpilaste pikaajalise individuaalse õpirände pädevuste hindamist • Analüüsima ja kajastama olemasolevaid ressursse, mis on seotud individuaalse õpirände õpiväljundite hindamisega • Kasutama mõnda kultuuridevahelise pädevuse hindamisele keskendunud tööriista
<p>Soovitatud ajajaotus</p>	<p>Kontaktseminari puhul:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4-6 tundi (olenevalt varasemast teadlikkusest 3.1 sisust) <p>Veebiseminari puhul:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaks veebinari: 90 minutit 3.1. sisu jaoks + 120 minutit 3.2. sisu jaoks
<p>Ettevalmistus/järeltegevus</p>	<p>Võimalikud jaotusmaterjalid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • õppelepingu mallid • hindamise definitsioonid ja põhimõtted • nimekiri vahenditest ja ressurssidest <p>Võimalikud jätkuülesanded:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viia enda koolis läbi õpirände üldpädevuste (eriti kultuuridevaheliste) proovihindamine. Peale seda jagage teiste koolitusel osalejatega tehtut ja enda kogemust.

⁵⁴ Vaata enamat Mõistete raamistikus (selle koolitusmudeli osa II).

3.1. HINDAMISE TAUST JA PÕHIMÕTTED

SOOVITUSLIKUD SAMMUD KOOLITUSEL

1. Arutage osalejate kogemusi pädevuse hindamisel (rühmatööd)
2. Täiendage osalejate sisendit võimalike riiklike suuniste / seadusandlusega
3. Jagage hindamisega seotud peamisi määratlusi
4. Arutlege pädevuse hindamise võimalikke põhimõtteid
5. (valikuline) Harjutage, kuidas erinevaid hindamis põhimõtteid/-lähenemisi konkreetsel juhul rakendada
6. Arutage hindamise mõtet ja tähendust õpilaste pikaajalises õpirändes
7. (valikuline) Arutage praegust riiklikku lähenemisviisi õpilaste pikaajalise õpirände hindamisele

KÄSITLEMISELE TULEVAD PÕHITEEMAD

1) Võimalikud küsimused õpetajate kogemuse kohta pädevuste hindamisel

- Kas hindate tavaliselt pädevusi? Kui jah, siis kuidas (meetodid)? Kas kõiki pädevuse komponente (teadmised, oskused, hoiakud) on arvesse võetud?
- Mis vahe on pädevuste hindamisel ja ainult teadmiste hindamisel?
- Millised on peamised väljakutsed pädevuste hindamisel?

2) Riiklikud või kooli hindamisega seotud juhised / õigusaktid

Riiklikult arendada: täiendage osalejatelt saadud sisendit kohalikul tasandil asjakohaste (kui neid on) suuniste / seadusandlusega selle kohta, kuidas hinnata pädevusi.

3) Pädevuspõhine hindamine

Hindamisel on erinevaid tüüpe ja lähenemisviise. Selle koolitusmudeli kontekstis on hindamine seotud õpitulemustega ja seda mõistetakse kui õpilase õppimise tõendite süstemaatilist kogumist, ülevaatamist ja kasutamist.

Õpiväljundite põhistes õppekavades on hindamine „kriteeriumipõhine“ (st õpiväljundite või -pädevuste saavutamise hindamiseks kriteeriumite ja standardite kasutamine). See erineb "normhindamistest", mis järjestavad ja võrdlevad õpilaste tulemusi eakaaslastega, ja "hindamisest, mis jälgib õpilase enda edusamme ilma kindlate nõueteta. Kriteeriumhindamiste puhul on tugevam fookus sellel, et aidata kõigil õpilastel saavutada kavandatud õpiväljundid.

Hindamist saab liigitada vastavalt erinevatele eesmärkidele:

- Kujundav hindamine: hindamine, mida viiakse läbi õpikogemuse või -programmi jooksul, eesmärgiga teha edasisi plaane ja parandada õpilaste õppimist (hindamine õppimiseks). Ideaalselt teeb seda nii õpirändes osalev saatev kool kui ka võõrustav kool.
- Arvestuslik hindamine: hindamine õpikogemuse või -programmi lõpus, üldiste tulemuste fikseerimiseks (õppimise hindamine).

Nende kahe hindamisliigi piirid võivad olla üsna auklikud, sest näiteks arvestuslikul hindamisel võib olla mingil määral ka kujundav eesmärk. Samal ajal peab kujundav hindamine koguma andmeid õppimise hindamise kaudu – mis ei kätke endas ainult sagedasemat hinneteta testimist –, vaid eriti just pidevat dialoogi tunnis ja õpilaste sügavat küsitlemist. Empiiriliste uuringute⁵⁵ kohaselt võib õpirände õpitulemuste nii kujundava kui ka arvestusliku hindamise kasutuselevõtul olla mitu mõju:

- Õpilaste tasandil: nad võivad edendada selliste oluliste (kultuuridevaheliste) pädevuskomponentide arengut nagu eneseteadlikkus ja kriitilise mõtlemise oskused.
- Õpetajate tasandil: nad võivad saada teadlikumaks õpirände pedagoogikast ja kontekstist ja/või saada üle oma eelarvamustest (nt. õpiränne on pikk puhkus).

4) Pädevuste hindamise põhimõtted ja lähenemisviisid

Tõhusa hindamise peamiste põhimõtete hulgas võib välja tuua eelkõige:

- Usaldusväärsus: hindamisvahend/-protsess annab aja jooksul järjepidevaid ja stabiilseid tulemusi ja erinevate hindajate võimaliku kaasamise korral
- Valiidsus: hindamisvahend/-protsess hindab seda, mis on mõeldud hindamiseks
- Läbipaistvus: hindamisvahend/-protsess tagab selle, et õppijat teavitatakse eelnevalt hinnatavast õppeainest, hindamise protseduurist, kriteeriumidest ja eesmärkidest
- Võrdsus: hindamisvahend/-protsess peaks olema õiglane kõigi õppijate jaoks, sõltumata nende demograafilistest või muudest omadustest
- Praktilisus: hindamisvahend/-protsess peaks olema teostatav antud ressurssidega, aja või muude piirangutega
- (valikuline) Arutage nende põhimõtete mõju pikaajalise individuaalse õpirände hindamise kontekstis
- Isegi kui hindamisviiside üle vaieldakse laialdaselt, peetakse selles koolitusmudelis kõige asjakohasemaks järgmisi lähenemisviise ja neid tuleb kasutada aja jooksul õppimise tõendite kogumiseks:

⁵⁵ Nt. Baiutti, 2021.

- Mitmemetodiline lähenemine: teabe kogumine erinevate hindamisvahenditega (vt võimalusi allpool)
- Mitmeperspektiiviline lähenemine: teabe kogumine erinevatest allikatest (nt õpilased, õpetajad, klassikaaslased)

Need põhimõtted ja lähenemisviisid sobivad mistahes pädevuste ja seega ka kultuuridevaheliste ja muude üldpädevuste hindamiseks. Pikaajalise individuaalse õpirände kontekstis, mille eesmärk on arendada üldpädevusi, nagu kultuuridevaheline pädevus, on ülioluline koguda andmeid erinevatest allikatest (mis on kogutud õpilaste endi poolt välismaal viibides ja tagasi tulles; sisend teistelt inimestelt, sealhulgas klassikaaslased, õpetajad, vanemad, koolitöötajad jne). See annab õpilase arengust täpsema ja vähem subjektiivsema pildi. Selleks on vaja tõendite kogumiseks sobivad vahendid vastavusse viia hindamise eesmärgi ja allikatega⁵⁶.

Lõpetuseks, tõhusaks hindamiseks on oluline määratleda üld- ja kultuuridevaheliste pädevuste kriteeriumid, mis on kontekstualiseeritud individuaalse pikaajalise õpirändega, näiteks: uudishimu inimeste vastu, keda peetakse erineva kultuuritaustaga, teadmised võõrustava konteksti kohta, oskus teha kriitilisi võrdlusi⁵⁷. Seejärel tuleb igale kriteeriumile lisada spetsiifilised tasemekirjeldused, mis aitavad hinnata pädevuse arengut (nt osas 3.2 käsitletud *Intercultura* hindamisprotokolli hindamise rubriik).

5) (valikuline) Praktiline ülesanne – võimalikud hindamisviisid õppija juhtumi jaoks

Jagage osalejad väiksemateks rühmadeks ja paluge igas rühmas olijatel mõelda ühele pädevuspõhise hindamise juhtumi näitele enda reaalsete kogemuste põhjal (või paluge osalejatel enne koolitust ette valmistada juhtumiuuring). Pärast juhtumiuuringu jagamist rühmaliikmetega paluge neil arutada järgmisi küsimusi:

- Kas mitmemetodilist lähenemisviisi järgitakse? Kui jah, siis kuidas? Kui mitte või ainult osaliselt, siis kuidas saaks seda lähenemisviisi antud juhtumi puhul rakendada?
- Kas mitmeperspektiivilist lähenemisviisi järgitakse? Kui jah, siis kuidas? Kui mitte või ainult osaliselt, siis kuidas saaks seda lähenemisviisi antud juhtumi puhul rakendada?
- Kuidas saate oma igapäevases hindamispraktikas ülaltoodud põhimõtteid ja lähenemisviise rakendada?

6) Miks on vaja pikaajalises individuaalses õpirändes hindamist

Esita ja/või arutle pikaajalise individuaalse õpirände õpiväljundite hindamise vajadust ja põhjendust. Põhjused võivad olla järgmised:

⁵⁶ Deardorff, 2015.

⁵⁷ Leia rohkem indikaatoreid Baiutti, 2018.

- Teha selgeks, mida õpilased õpivad või on õppinud õpirände õppeprogrammi käigus (oma haridusasutuste ja õppijate endi jaoks) ja anda nendele õpiväljunditele väärtust
- Näha, mil määral on õppija saavutanud kavandatud õpiväljundid
- Aidata parandada õppeprotsesse individuaalsel ja institutsionaalsel tasandil
- Järgida selgesõnalisi soovitusi Euroopa poliitikadokumentides, mis toetavad kvaliteetset õpirännet ja Euroopa haridusruumi loomist (näiteks EL-i soovitus automaatse tunnustamise⁵⁸ edendamise kohta ja Euroopa Mobiilsuse kvaliteediharta) ning mõnes riigis ka riikliku / kohaliku tasandi sellekohaseid õigusakte.

7) (valikuline) Arutelu praeguse riikliku/kohaliku lähenemisviisi üle õpilaste pikaajalise individuaalse õpirände hindamisel

Riiklikult arendada: esitlege ja arutage, kuidas hindamist praegu kohalikus kontekstis määratletakse ja praktiliselt rakendatakse, arvestades ka programmi erinevaid kestusi. Võtke arvesse [Liikmesriikide analüüsis ja riikide aruannetes](#) esitatud riigipõhist teavet, et kontrollida oma riigis kehtivat õiguslikku ja praktilist lähenemisviisi ja/või võrrelda seda teiste Euroopa riikidega.

⁵⁸ Council Recommendation of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and upper secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad, op cit.

3.2. PIKAAJALISES INDIVIDUAALSES ÕPIRÄNDES ARENDATUD ÜLDPÄDEVUSTE HINDAMINE

SOOVITUSLIKUD SAMMUD KOOLITUSEL

- 1) Arutlege täielikult väljatöötatud õppelepingu, kui õpilase pikaajalise individuaalse õpirände hindamisvahendi head kasutust/näidet
- 2) Esitage võimalikke tööriistu andmete kogumiseks õppimise kohta enne ja pärast välismaal viibimist
- 3) Harjutage õpilaste intervjuudel põhineva konkreetse hindamisvahendi rakendamist (vt struktureeritud intervjuu näidet Lisades olevast videost)
- 4) Mõelge enda kontekstis õpirände erinevate hindamisvahendite/ -meetodite kasutamisele
- 5) Jagage muid asjakohaseid ressursse edasiseks uurimiseks ja oma kontekstiga kohandamiseks

KÄSITLEMISELE TULEVAD PÕHITEEMAD

1) Juhtumiuuring: hindamisraamistik väljatöötatud õppelepingus

Esitage näide täielikult väljatöötatud õppelepingust, mis sisaldab kavandatud ja saavutatud õpitulemuste definitsiooni. Analüüsige väikestes rühmades, kuidas on hindamiskriteeriumid, sooritusastemed ja kirjeldused väljakujundatud, kuidas hindamist planeeritakse ja kuidas õpitulemusi aruandes kirjeldatakse. Arutage, kuidas see seostub osalejate kohaliku konteksti ja praktikaga.

2) Õppimise kohta andmete kogumine välismaal olemise ajal ja pärast seda: võimalikud vahendid

Selleks, et koguda andmeid õpilase õpirände erinevatel hetkedel (kujundavaks ja arvestuslikuks hindamiseks), kasutades erinevaid tööriistu ja mitmeid allikaid, võite kaaluda järgmiste tööriistade kasutamist:

- Refleksioonile orienteeritud tööriistad (nt Kultuuridevahelise kohtumise autobiograafia⁵⁹)
- Õppija kogemustunnistus juhendatud esitluse või intervjuu kaudu (nt *Intercultura* hindamisprotokoll õpilaste esitluse juhised⁶⁰). Struktureeritud intervjuu näite leiata Lisades olevast videost.

⁵⁹ Council of Europe, *Autobiography of Intercultural Encounters*, Council of Europe, Strasbourg, 2009.

⁶⁰ Baiutti, 2021, lk 33.

- Õpetaja ja kolmandate isikute vaatlusvormid (nt *Intercultura* hindamisprotokolli õpetajate vaatlusvormid⁶¹)
- Tegelikkuse test (nt OECD PISA test globaalse pädevuse kohta⁶²)
- Portfoolio (nt Demokraatliku kultuuripädevuste portfoolio⁶³; Euroopa keelemapp⁶⁴)

Intercultura hindamisprotokoll⁶⁵ on näide terviklikust mudelist, millel on erinevad vahendid ja ajajuhised kultuuridevahelise pädevuse hindamiseks, mis on spetsiaalselt välja töötatud ja eelkatsetatud õpilaste pikaajalise individuaalse õpirände kontekstis.

Vahendite komplekti valikul on oluline arvestada asjaoluga, et vahendid peaksid olema kooskõlas õpiväljunditega ja olema teostatavad antud konteksti arvestades (praktilisus). Pange tähele, et hindamisprotsess peaks kaasama mitu sidusrühma, sealhulgas õpilasi, õpetajaid, klassikaaslasi jne. Ideaalis peaks võõrustav kool olema üks sellesse protsessi kaasatud sidusrühmadest. Võõrustava kooli läbiviidud õpilase üldpädevuste ja kultuuridevaheliste pädevuste hindamine võib võimaldada saatval koolil saada täpsema pildi õpilase õppeprotsessist ja -edust vastuvõtvas keskkonnas. Selleks, et pakkuda seda hindamist võivad võõrustavad koolid mõnda juba varemmainitud vahendit (nt vaatlusvormid, refleksioonile suunatud tööriistad, tegelikkuse test) oma kontekstiga kohandada.

Me soovitame andmeid koguda pika aja jooksul: välismaal saadud kogemuse ajal (saatva koolina või ideaalis ka võõrustava koolina) ja esimestel kuudel, mil õpilased saatvasse kooli tagasi tulevad.

Kõiki kogutud andmeid tuleb vaadelda triangulatsiooni protsessi kaudu (st mitmesugustest allikatest ja meetoditest pärinevaid andmeid võrreldakse omavahel ja anomaaliaid uuritakse), et anda õpilase õppimisest terviklikum pilt.

3) Hindamisvahendite praktika

Viidake tagasi osas 2.2. õpilaste iseloomustuste/intervjuu ajal tehtud harjutusele (kaasa arvatud vaatlusvorm):

- Millised on intervjuu ja vaatlusvormi kasutamise eelised?
- Milliseid tõendeid see hindamiseks esitab? Mis kasu on nende tõendite vaatamisest õpilase vaatenurgast?
- Milliseid piiranguid näete intervjuu ja vaatlusvormi kasutamisel hindamisel (nii saatva kui ka vastuvõtva koolina)? Kuidas need piirid ületada?

⁶¹ Baiutti, 2021, lk 34-36.

⁶² OECD, 2018.

⁶³ Council of Europe, *A portfolio of competences for democratic culture*, Council of Europe, Strasbourg, 2021.

⁶⁴ <https://www.coe.int/fr/web/portfolio>

⁶⁵ Baiutti, 2021.

4) Refleksioon: erinevate hindamisvahendite / meetodite kasutamine õpirändes teie kontekstis

Jagage osalejatega erinevaid konkreetseid hindamisvahendeid (võite kasutada eelnevalt punktis 2 mainitud tööriistu) ja paluge neil mõtiskleda järgmiste küsimuste üle:

- Millised on selle vahendi kasutuselevõtu ja kasutamise eelised õpilaste pikaajalise individuaalse õpirände kontekstis (nii saatva kui vastuvõtva koolina)?
- Millised on väljakutsed selle vahendi kasutuselevõtul ja kasutamisel õpilaste pikaajalise individuaalse õpirände kontekstis (nii saatva kui vastuvõtva koolina)?
- Arvestades, et üldpädevuste ja kultuuridevaheliste pädevuste hindamisel on ülioluline kasutada mitmeperspektiivilist ja mitmemeetodilist lähenemisviisi, siis millised vahendid toimiksid teie konkreetses kontekstis kõige paremini?

5) Muud asjakohased ressursid

Vaadake ülaltoodud punktis 2 kõige asjakohasemaid ressursse. Lisaks võib kaaluda täiendavaid ressursse, kui need on kohandatud õpilaste individuaalse õpirände konteksti ja kohalike vajadustega:

- Kutsehariduse ja -õppe valdkonnas välja töötatud valdkonnaülesed võtmepädevuste kirjeldused (projekt TRACK-VET)⁶⁶
- Üldpädevuste hindamine (projekt ATS2020)⁶⁷
- Hindamine mitmekeelses ja kultuuridevahelises hariduses⁶⁸
- Kultuuridevaheliste kutsehariduse ja -õppe tööriistade veebikataloog (projekt CIT4VET)⁶⁹
- Mahara - tööriist e-portfoolio loomiseks⁷⁰

⁶⁶ Dębowski, Stęchły, Tomengova, Reegård, ja Valovic, 2021 (TRACK-VET).

⁶⁷ <http://www.ats2020.eu/deliverables>

⁶⁸ Lenz, P., ja Berthele, R., *Assessment in Plurilingual and Intercultural Education*, Council of Europe, 2010.

⁶⁹ <https://cit4vet.erasmus.site/>

⁷⁰ <https://mahara.org/>

VI. Juhised rakendamiseks, hindamiseks ja arvestamiseks

1. Rakendamine

Erinevad riiklikud ja kohalikud olud tekitavad vajaduse kasutada koolitusmudeli kohandamisel ja rakendamisel erinevaid lähenemisviise. Tegevõpetajate täienduskoolitusi korraldatakse ja tunnustatakse erinevates riikides mitmeti. Sellest tulenevalt võivad koolituse pakkujad ulatuda sihtotstarbelistest avalik-õiguslikest asutustest (riiklikul või piirkondlikul tasandil) ja ülikoolidest kuni kodanikuühiskonna organisatsioonide või isegi äriettevõtteni. Kavandatud koolitusmudelit saavad potentsiaalselt nad kõik kasutada. Siiski on oluline märkida, et õpilaste pikaajalise individuaalse õpirände kontseptsiooni ja praktika põhjalik mõistmine on tulevaste koolituste pakkujate jaoks ülimalt oluline, et edastada õigeid sõnumeid, vältida väärarusaamu ja olla vastavuses tegelikkusega kohapeal. Sellest vaatenurgast soovime koolitajatel otsida nõu ja teha koostööd õpilaste õpirände praktikutega - õpilasvahetusorganisatsioonides⁷¹ ja/või vastava kogemusega koolides. Samuti võib olla kasulik kaaluda tavaid riikidest, kus sarnast koolitust on juba rakendatud (eelkõige Itaalias, mille praktika oli koolitusmudeli põhialus). Kuna õpilaste pikaajaline individuaalne õpiränne ja sellega seotud õpitulemuste tunnustamine muutub Euroopas laialdasemaks, suurenevad riikidevaheliste koostööprojektide võimalused koolituskontseptsiooni käivitamiseks. Soovitatav on järkjärguline lähenemine koolituse katsetamisele ja täiustamisele erinevates riikides. Koolitusmudeli kasutuselevõtt riiklikul tasandil peaks ideaaljuhul olema seotud tunnustamispõhimõtete rakendamisega, mis sisalduvad [õpirände tulemuste tunnustamise Euroopa raamistiku ettepanekus](#).

2. Osalejate õpitulemuste hindamine

Erinevad kohalikud olud võivad mõjutada mitte ainult osaliselt koolituse sisu, vaid ka osalejate profiile, sealhulgas seda, kuidas nad otsustavad osaleda ja mida neilt oodatakse. Nii palju kui võimalik peaks nende eelnevaid kogemusi ja pädevusi koolituse ja võimalike õpitulemuste jaoks arvesse võtma. Nagu IV Metodoloogia peatükis mainitud võiks huvitav lähenemine olla see, kui töötada välja individuaalsed õppelepingud, et aidata osalejatel sõnastada enda eesmärgid, kohustused või isegi isikustatud õpiteed koolituse jaoks, vastavalt nende vajadustele ja oludele.

Osalevatel õpetajatel võib olla kasulik välja töötada individuaalne õppija portfoolio, kuhu nad koguksid oma töö jaoks kõige asjakohasemaid tööriistu, erinevate ülesannete tulemusi, aga ka isiklike mõtteid saavutatud õpitulemuste ja nende edasise rakendamise kohta. Osalejate portfoolio kasutamine on soovitatav ka kogemuspõhise teena õpetajatele õpilaste puhul erinevate hindamismeetodite kasutuselevõtul. Sellisena saab portfoolio võtta aluseks osalevate õpetajate õpitulemuste hindamisel. Olenevalt kohalikust kontekstist võivad teised hindamisviisid hõlmata teadmispõhiseid teste, kaaslaste tagasisidet, projektitööd, aga ka osalejate käitumise jälgimist koolituse ajal. Kuna osalevad haridusspetsialistid hakkavad

⁷¹ Võimalikud õpirände organisatsioonid, mis tegutsevad enamuses Euroopa riikides: AFS Intercultural Programs (<https://afs.org/>), Youth for Understanding (<https://yfu.org/>)

neid uusi lähenemisviise rakendama ja neist saavad oma koolis muutuste esilekutsujad, võib ette näha koolituse pikaajalise mõju hindamist pärast teatud ajavahemikku (nt 6-10 kuud). Sellise hindamise käigus võiks koguda tagasisidet ka osalejate koolidelt/kooli direktoritelt. Ilmselt mõjutavad riiklikud kontekstid ka koolituse võimaliku akrediteerimise ja õpitulemuste valideerimise eeskirju. Sellel võib olla mõju meetoditele, kestusele ja kindlasti hindamismeetoditele.

3. Koolitusprogrammi hindamine

Iga koolituskursuse juurde peab kuuluma kursuse lõpus põhjalik programmi enda hindamine. Osalejate poolt täidetud tagasiside küsimustik peaks võimaldama saada tagasisidet õpiväljundite saavutamise kohta, samuti sisu asjakohasuse kohta tulenevalt täiendõppe vajadustest, kasutatud meetodite ja ülesannete kohta ning sisaldama soovitusi edasisteks parandusteks. Koolitusprogrammi pidevat täiustamist peaks soodustama ka läbiviimisse kaasatud koolitajate tagasiside ja panus.

Pidades silmas üleeuroopalist eesmärki edendada õpilaste individuaalses õpirändes arendatud valdkonnaülest pädevuste hindamist ja toetada õpetajaid sellest töös kavandatud koolitusmudeli kaudu, julgustavad autorid tulevasi kasutajaid ühendust võtma expert-network@recognisestudyabroad.eu, et koordineerida erinevaid riiklikke / kohalikke algatusi ning koguda tagasisidet ja ettepanekuid.

VII. Soovitatud kirjandus

AFS Global Competence Readiness Index for Schools: <https://afs.typeform.com/to/jZQoZE>

AFS Intercultural Programs: <https://afs.org/>

Almeida, J., Understanding student mobility in Europe: An interdisciplinary approach, Routledge, London, 2020.

Arasaratnam-Smith, L. A., 'Intercultural competence: An overview', in D. K., Deardorff and L. A., Arasaratnam-Smith, (eds.), Intercultural competence in higher education: International approaches, assessment and application, Routledge, Abingdon, 2017, pp. 7-18.

Assessment of transversal skills (ATS2020 project): <http://www.ats2020.eu/deliverables>

Bachner, D., and Zeutschel, U., 'Long-term effects of international educational youth exchange', Intercultural Education, 20(sup1), 2009a, pp. S45-S58.

Bachner, D., and Zeutschel, U., Students of four decades: Participants' reflections on the meaning and impact of an international homestay experience, Waxmann, Münster, 2009b.

Bacigalupo, M., Kampylis, P., Punie, Y., and Van Den Brande, L., EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework, 2016.

Baiutti, M., Competenza interculturale e mobilità studentesca. Riflessioni pedagogiche per la valutazione (Intercultural competence and pupil mobility. Pedagogical reflections for assessment), ETS, Pisa, 2017.

Baiutti, M., 'Fostering assessment of student mobility in secondary schools: indicators of intercultural competence', Intercultural Education, 29(5-6), 2018, pp. 549-570.

Baiutti, M., Protocollo di valutazione Intercultura. Comprendere, problematizzare valutare la mobilità studentesca internazionale (Intercultura assessment protocol. Understanding, problematising and assessing international pupil mobility), ETS, Pisa, 2019.

Baiutti, M., 'Developing and Assessing Intercultural Competence during a Mobility Programme for Pupils in Upper Secondary School: The Intercultura Assessment Protocol', Frontiers: The Interdisciplinary Journal of Study Abroad, 33(1), 2021, pp. 11-42.

Barrett, M., 'How schools can promote the intercultural competence of young people', European Psychologist, 23(1), 2018, pp. 93-104.

Berardo, K., and Deardorff, D. K., (eds.), Building cultural competence: Innovative activities and models, Stylus, Sterling, 2012.

Chinzari, S., and Ruffino, R., Where the border stands – from war ambulances to intercultural exchanges, HOEPLI, Milan, 2014.

Council of Europe, Recognising intercultural competence What shows that I am interculturally competent?, Council of Europe, Strasbourg.

Council of Europe, *Autobiography of Intercultural Encounters*, Council of Europe, Strasbourg, 2009.

Council of Europe, *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education*, Council of Europe, Strasbourg, 2016.

Council of Europe, *Reference Framework of competences for democratic culture: Volume 1 Context, concepts and model*, Council of Europe, Strasbourg, 2018a.

Council of Europe, *Reference Framework of competences for democratic culture: Volume 3 Guidance for implementation*, Council of Europe, Strasbourg, 2018b.

Council of Europe, *A portfolio of competences for democratic culture*, Council of Europe, Strasbourg, 2021.

Council of Europe, and European Commission, *Handbook on quality in learning mobility*, Council of Europe, Strasbourg, 2019.

Council of the European Union, *Council Recommendation of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning*, OJ C 189, 4.6.2018.

Council of the European Union, *Council Recommendation of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and upper secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad*, OJ C 444, 10.12.2018.

Deardorff, D. K., 'Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization', *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 2006, pp. 241-266.

Deardorff, D. K., *Demystifying outcomes assessment for international educators: A practical approach*, Stylus, Sterling, 2015.

Dębowski, H., Stęchły, W., Tomengova, A., Reegård, K., and Valovic, J., *Development and assessment of transversal key competences in the VET sector – model solutions and practices in six European countries*, SGH Warsaw School of Economics, Warsaw, 2021.

Erasmus+ Programme Guide, Key Action 1, *Mobility of pupils and staff in school education* https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/part-b/key-action-1/mobility-pupils-and-staff-school-education_en

European Association of Regional & Local Authorities for Lifelong Learning (EARLALL), 'KEYMOB: Key Competences for Mobility (2018-2021)': <http://www.earlall.eu/project/keymob/>

European Education Area: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area_en

European Language Portfolio: <https://www.coe.int/fr/web/portfolio>

European Parliament, and Council of the European Union, Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on transnational mobility within the Community for Education and Training Purposes: European Quality Charter for Mobility, (2006/961/EC), OJ L 394, 30.12.2006.

e-Twinning: <https://www.etwinning.net/en/pub/index.htm>

Fondazione Intercultura: <http://www.fondazioneintercultura.org/en/>

Granata, A., Diciottenni senza confini. Il capitale interculturale d'Italia (Eighteen-year-olds without borders. Italy's intercultural capital), Carocci, Rome, 2015.

Hammer, M. R., Assessment of the impact of the AFS study abroad experience, AFS Intercultural Programs, New York, 2005.

Hansel, B., AFS long term impact study report 2: Looking at intercultural sensitivity anxiety, and experience with other cultures, AFS Intercultural Programs, New York, 2008.

Hansel, B., and Grove, C. L., 'Learning by doing: What a high school student can learn from a homestay abroad', Journal of College Admissions, 107, 1985, pp. 26-31.

Hansel, B., and Grove, C. L., 'International student exchange programs—Are the educational benefits real?', NASSP Bulletin, 70(487), 1986, pp. 84-90.

Hansel, B., and Zhishun, C., 2008. AFS long term impact study report 1: 20 to 25 years after the exchange experience. AFS alumni are compared with their peers, AFS Intercultural Programs, New York, 2008.

Intercultura association: <https://www.intercultura.it/>

Lenz, P., and Berthele, R., Assessment in Plurilingual and Intercultural Education, Council of Europe, 2010.

Mahara: <https://mahara.org/>

OECD, 'Pisa 2015 collaborative problem-solving framework', in OECD, PISA 2015 Assessment and Analytical Framework, OECD, Paris, 2015.

OECD, Preparing our youth for an inclusive and sustainable world. The OECD PISA global competence framework, OECD, Paris, 2018.

Open Online Catalogue of Intercultural Tools for Vocational Education and Training (CIT4VET project): <https://cit4vet.erasmus.site/>

Roverselli, C., and Paolone, A. R., 'The assessment of competencies acquired by returnees from individual student exchanges', in L. Wikander, C., Gustafsson, and U., Riis, (eds.), Enlightenment, creativity and education. Politics, politics, performances, Sense, Rotterdam, 2012, pp. 171-191.

Roverselli, C., and Paolone, A. R., *Competenze trasversali. Valutazione e valorizzazione delle esperienze di studio all'estero (Transversal competences. Assessment and value of study abroad experiences)*, Fondazione Intercultura, Colle di Val d'Elsa, 2013.

Reference Framework of competences for democratic culture (RFCD) Teacher Self-Reflection Tool: <https://trt.intercultural.ro/>

Ruffino, R., 'Intercultural education and pupil exchanges', in J. Huber (ed.), *Intercultural competence for all. Preparation for living in a heterogeneous world*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2012, pp. 63-94.

Sala, A., Punie, Y., Garkov, V., and Cabrera Giraldez, M., *LifeComp: The European Framework for Personal, Social and Learning to Learn Key Competence*, 2020.

Self-assessment questionnaire on the intercultural dimension of the school: <http://intercultural-learning.eu/Portfolio-Item/self-assessment-questionnaire/>

Spitzberg, B. H., and Changnon, G., 'Conceptualizing intercultural competence', in D. K. Deardorff (ed.), *The SAGE handbook of intercultural competence*, Sage, Thousand Oaks, 2009, pp. 2-52.

UNESCO, *Intercultural competences. Conceptual and operational framework*, Unesco, Paris, 2013.

Vuorikari, R., Punie, Y., Carretero Gomez, S., and Van Den Brande, G., *DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: the Conceptual Reference Model*, 2016.

Weichbrodt, M., 'Learning mobility: High school exchange programs as a part of transnational mobility†', *Children's Geographies*, 12(1), 2014, pp. 9-24.

Youth for Understanding: <https://yfu.org/>

VIII. Lisad

- Lisa - [Video 'Returning from a long-term individual mobility programme: a structured interview with pupils'](#) (*Naasmine pikaajalisest individuaalsest õpirände programmist: struktureeritud intervjuu õpilastega - inglise keeles*)



Empowering Teachers
for Automatic Recognition
ETAR project



**Kaasrahastanud
Euroopa Liit**

